

*Konstnärsnämnden
The Swedish Arts
Grants Committee*

Maria skolgata 83
SE-118 53 Stockholm
Tel +46 (0)8 506 550 00
info@konstnarsnamnden.se
www.konstnarsnamnden.se

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Dnr KN 2013/5339

Stockholm 2015-03-01

KONSTNÄRSNÄMNDENS SLUTREDOVISNING – UMEÅ EUROPAS KULTURHUVUDSTAD 2014

Konstnärsnämnden har på regeringens uppdrag samverkat i genomförandet av Umeå Kulturhuvudstad 2014 och har därmed i olika former arbetat för att bidra till den nationella och hållbara kultursatsning som är målet. I september 2013 lämnade Konstnärsnämnden en delredovisning av aktiviteter inom ramen för kulturhuvudstadsåret. Slutredovisningen speglar samtliga nämndens aktiviteter och våra erfarenheter inom projektet.

Informations- och kontaktarbete

Utöver att delta i de informations- och kontaktmöten som departementet, Kulturrådet och projektets ledning anordnat i Stockholm och i Umeå har nämnden på eget initiativ haft flera egna möten med projektledningen inför kulturhuvudstadsåret.

Konstnärer som vänt sig till myndigheten för att söka stipendier och bidrag informerades från 2012 om att myndigheten särskilt intresserade sig för projekt med knytning till de nordliga regionerna.

Det sjuttiofem personer som är anställda eller knutna till myndighetens styrelse och grupper informerades om kulturhuvudstadsuppdragets innehåll och betydelse.

Bildkonstnärnsfonden förlade ett intensivt tredagarsmöte i maj 2013 till Umeå då man mötte och diskuterade projektets möjligheter med lokalt verksamma bild- och formkonstnärer, organisationer, högskolor, kommun och inte minst projektledningen för Umeå 2014.

Handläggare inom enheten Stipendier och bidrag företrädande samtliga konstområden som Konstnärsnämnden ger bidrag till och de

internationella programmen för bild- och formkonst, Iaspis, Internationella dansprogrammet, KID, och Internationella musikprogrammet, KIM, inom myndigheten har besökt Umeå, Piteå och Luleå och informerat om nämndens möjligheter att stödja konstnärliga kulturhuvudstadsprojekt. Informationen har också förmedlats i andra delar av landet när myndigheten informerat konstnärer.

Umeå 2014 har haft en given plats i Konstnärsnämndens olika informationskanaler; på webb, i nyhetsbrev, annonsering, utlysningar och i lokalerna på Maria skolgata i Stockholm.

Umeå 2014 har återkommande varit ett tema i olika samverkansgrupper och nätverk.

Konstnärsnämndens direktör medverkade i ett panelsamtal om bild- och formkonstnärers villkor i samband med utdelandet av det första bild- och formstipendiet av Skytteanska sällskapet i maj på Västerbottens museum. Direktören medverkade även vid Mänskliga Rättighetsdagarna, MR-dagarna i Umeå i ett panelsamtal om kulturella rättigheter och mänskliga rättigheter med svenska och afrikanska medverkande arrangerat av Fonden för mänskliga rättigheter och TYP kulturkapital.

Myndighetens ledning deltog i invigningen av Kulturhuvudstadsåret och i ett gemensamt avstämningsmöte i Umeå under programåret.

Samverkan

Uppdraget var att samarbeta med Umeå kulturhuvudstad och det har i stor utsträckning präglat myndighetens aktiviteter. I mycket har det varit ett utbyte av information för att på bästa sätt kunna koppla myndighetens verksamhet till kulturhuvudstadsårets mål. Konstnärsnämnden har tagit fasta på den långsiktighet som präglat satsningen; stipendier och bidrag har riktats mot de nordliga regionerna redan 2012 med sikte på en presentation 2014. Satsningen på ett samarbete kring ett nationellt residens för komponister inleddes 2013, men avsikten är att bygga en resurs för komponister på mycket längre sikt.

Kulturhuvudstadsår är till sin natur internationella. Nämnden har genom sina särskilda program samverkat med regionala institutioner och organisationer för att förstärka en internationell närvaro på hög nivå. Eftersom detta skett helt och hållet utifrån behov som formulerats av konstnärerna själva och utgår från deras nätverk är förhoppningen att kontakterna fortsätter att utvecklas över tid och stärker regionens internationella kulturutbyte

I planeringsskedet inför året var nämnden inriktad på satsningar i samarbete lokala, regionala eller nationella parter, eftersom sådana samarbeten bidrar till en hög kvalitet genom att olika aspekter kan tas upp. I delredovisningen påpekades att den inriktningen inte är utan risker och att Konstnärsnämnden fått skrinlägga några projekt på grund av att samarbetsparterna, såväl myndigheter som organisationer, under resans gång kommit att ompröva sina engagemang. Det har framför allt gjorts att planerna på några seminarier kring villkor för konstnärligt skapande inte genomförts i kulturhuvudstadsårets sammanhang.

I efterhand framstår en erfarenhet särskilt starkt; det arbete som lagts ner på att skapa sammanhang kring projektet mellan projektledning, samverkande myndigheter, regionala och lokala förvaltningar, institutioner och konstnärer har både skapat nya nätverk och fördjupat redan existerande. De kontakter som skapats i anslutning till programåret kommer att ha betydelse för fortsatt arbete i många sammanhang.

Stipendier och bidrag

Sedan 2012 har bedömningen av ansökningar från enskilda konstnärer särskilt fokuserats på dem med kopplingar till Umeå 2014. Sådana har i stor utsträckning fått stöd, men man bör vara medveten om att betydande delar av Konstnärsnämndens stipendier stödjer konstnärlig utveckling mer allmänt utan att vid beslutstillfället ha någon synbar koppling till specifika eller i förväg planerade platser för framträdanden. Myndigheten är det avseendet en del av den kulturpolitiska infrastrukturen. Det är därför inte möjligt att utan mycket omfattande studier fullständigt beskriva vilka insatser från nämnden som haft betydelse för Umeå 2014.

Sedan 2012 har nämnden fördelat stipendier och bidrag på sammanlagt 2 381 000 kr med tydlig koppling till Kulturhuvudstadsåret. Huvuddelen av medlen har fördelats som projektbidrag till enskilda konstnärer, som i allmänhet engagerar en eller flera kollegor i genomförandet. Den starka internationella närvaron i Umeå 2014 märks också i nämndens stöd genom bidrag till internationellt kulturutbyte samt satsningar inom ramen för de tre internationella programmen för bild- och form, musik och dans.

Flera projekt har utvecklats under lång tid och i något fall varit en fortsättning ur ett projekt som tidigare fått stöd.

BILD OCH FORM (953 000 KR)

Inom bild- och formområdet beviljade Konstnärsnämnden ett projektbidrag på 228 000 kr till en bildkonstnär med koppling till Umeå, Helena Wikström, som i projektet ”*Inconsistent Ground*” på olika sätt

ville skildra naturen och de människor som rör sig kring Umeälvens delta. Projektet presenterades i bokform och i ett offentligt samtal i Umeå under hösten 2014.

De drivande personerna bakom det konstnärsdrivna galleriet Verkligheten, som sedan starten 2001 varit en central plats i Umeå för den samtida och internationella bildkonsten, tilldelades 2013 års Dynamostipendium på 150 000 kr. Stipendiet riktar sig till personer som på eget uppdrag skapar nya arenor för bild- och formkonstnärer att möta publiken. Personerna bakom Verkligheten fick stipendiet för sin hittillsvarande verksamhet, men också för att Galleriet åtagit sig en viktig roll i flera projekt under programåret.

Ett av dessa projekt var ”Survival kit” som inleddes 2012 och avslutades under 2014. Från september till oktober 2014 genomförde det konstnärsdrivna galleriet Verkligheten därmed sitt hittills största projekt någonsin. Det berörde överlevnadstematik och med verk av samtida konstnärer tog projektet tag i några av vår tids viktigaste frågor. Initiativet kom ursprungligen från Riga, som samtidigt genomförde sin sjätte festival på samma tema. Utställningsprojektet i Umeå hade 31 svenska och utländska deltagare, flera av dem med stöd från Konstnärsnämnden. Kostnad 485 000 kr inkl. kostnaderna för att Katarina Lundgren från Verkligheten skulle kunna besöka Survival Kit i Riga som ju samtidigt var kulturhuvudstad.

Under året fördubblade nämnden antalet residens, från två till fyra, för utländska bild- och formkonstnärer inom ramen för Iaspisprogrammet. Det ökade antalet utländska konstnärer förstärkte det internationella inslaget inom bildkonsten under 2014 och de deltog också i projektet Survival Kit. Kostnad 90 000 kr.

MUSIK (580 000 KR)

Slagverkaren Petter Berndalen fick ett projektbidrag på 70 000 kr för ”Umeå meets Umeå”, ett kompositionsprojekt baserat på material som letats fram och bearbetas från Dialekt-, ortnamns- och folkminnesarkivet i Umeå. Berndalen planerar att utifrån sin forskning och sina kompositioner tillsammans med andra Umeåkonstnärer skapa flera verk som har förankring i Västerbotten.

Komponisten Mikael Forsman fick ett projektbidrag om 170 000 kr för ”Eden Mellan seklerna”. Projektet ingår som en del i firandet av Svanabyn 300 år med Helmer Grundströms dikter i nya tonsättningar. De nya verken framfördes vid tre tillfällen i augusti på Norrlandsoperan.

Konstnärsnämndens planer på att under programåret etablera ett nationellt residens för komponister i anslutning till Studio Acusticum i Piteå genomfördes. Syftet är att bidra till konstnärlig fördjupning i en miljö rik på resurser och möjligheter för den gästade konstnären. Residenset skapades i samarbete med de parter som står bakom Studio Acusticum. Satsningen är långsiktig, men bör kunna bidra till att ytterligare förstärka musikens betydelse såväl i regionen, som i Umeå 2014. Finansieringen delas mellan parterna och Konstnärsnämndens andel var 100 000 kr. Emil Svanängen var först ut och komponerade under två månader musik i samarbete med Norrbottens Kammarorkester. Det har resulterat i en gemensam turné under november månad 2014 i Luleå, Boden, Haparanda, Arjeplog, Jokkmokk och Kiruna. Vistelsen, samarbetet och resultatet har varit positivt och Konstnärsnämnden utlyste residenset återigen i oktober 2014.

Ett projektbidrag på 30 000 kr tilldelades flöjtisten My Eklund för instudering och uruppförande av verket Little som framfördes i Umeå Stads kyrka i maj 2014 duon My och Lisa.

Internationella samverkansprojekt genom Konstnärsnämndens internationella musikprogram - KIM

I samverkan med Norrlandsoperan AB inbjöds fyra internationella komponister att delta under *MADE-festivalen* i maj 2014. Medverkande komponister var Kera Nagel & Andre Aspelmeier från Tyskland och Arone Dyer & Aron Sanchez från USA.

Komponisterna medverkade bland annat vid offentliga samtal och bidrog med sitt utövarperspektiv, men gav också arrangemanget en internationell karaktär genom sin närvaro och förmedlade erfarenheter. MADE ansåg att ett samverkansprojekt som detta mellan Norrlandsoperan och Konstnärsnämnden är viktigt då de knyter långsiktiga kontakter mellan den lokala musikscenen och utländska komponister. Kostnad 60 000 kr.

Under festivalen *Umefolk* i mars 2014 samverkade myndigheten med arrangören Umeå Folkmusikförening och bjöd in kompositerna Mahesh Vinayakram (Indien) och Kate Young (Storbritannien) att delta. Både Mahesh och Kate deltog aktivt i seminariet "Europe – Ethno pedagogy, peace and professionalism". Konstnärerna uttryckte att deras medverkan förhoppningsvis lett till nya tankar om kompositers situation inom folkmusiken. Umefolk ansåg att det var mycket värdefullt att kunna erbjuda villkor som möjliggjorde kompositernas närvaro. Kostnad 60 000 kr.

Umeå Kulturförening Humlan driver sedan flera år *Umeå Open*, en populärmusikfestival som myndigheten i mars 2014 samarbetat kring. Till festivalen bjöds den isländska multiinstrumentalisten och sångerskan Jófríður Ákadóttir och den norska rock- och r&b-musikern och sångaren Truls Heggero in för en veckas närvaro.

Komponisterna fick under sin vistelse ett antal lokala och regionala musikprofiler presenterade för sig, från både nutid och dåtid. KIM föreslog att de skulle välja ett verk att utgå ifrån, i del eller helhet, och skapa något eget. Komponisterna erbjöds en inspelningsstudio, med tillgång till en mängd instrument och med studiotekniker. Den studio som ställdes till förfogande var Second Home, som drivs av Henrik Oja - en välkänd Umeåmusiker och producent som bl. a. arbetat med artister som Säkert!, David Sandström och The Perishers. Tillsammans diskuterade de fram ett gemensamt projekt, att omarbete den regionalt baserade artisten och komponisten Frida Hyvönens verk ”Terribly Dark”, vilket ytterligare tillförde en knypunkt både till orten och till Hyvönen som komponist. Kostnad 60 000 kr.

Under *Umeå Jazzfestival* i oktober 2013 bjöd programmet tillsammans med Norrlandsoperan in komponisterna Susana Santos (Portugal) och Samuel Blaser (Schweiz).

Komponisterna beskrev i sina rapporter att de särskilt uppskattat mötet med andra konstnärer och Samuel som tidigare inte varit i Sverige var väldigt nöjd med att få vistas på festivalen. Båda komponisterna deltog bland annat i ett seminarium om musikalisk kvalitet tillsammans med svenska och utländska musikjournalister och arrangörer som leddes av Joakim Milder, professor vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. Kostnad 30 000 kr

TEATER (148 000 KR)

Skådespelaren Olof Wretling, Umeå (medlem i humorgruppen Klungan) fick 100 000 kr i projektbidrag för workshops med koreografen Birgitta Egerbladh inför en ny föreställning. Den handlar bl. a. om hur det låter när man lyssnar på sig själv, och vad man tror sig höra när man lyssnar på andra. Det är det tredje samarbetet för Klungan med Birgitta Egerbladh, och här adderas ljudet som centralt berättargrepp. Föreställningen ”*På rätt sida om okej*” var Norrlandsoperans öppningsföreställning för Umeå2014.

Fyra konstnärer verksamma inom Profilteatern fick var sitt bidrag på sammanlagt 48 000 kr för internationella kulturutbyten som en förberedelse inför en *Skräckteaterfestival*. Genom bidraget kunde

festivalens ambition att också presentera internationella teatergrupper realiseras under början av året.

- Skådespelaren Tobias Morin bjöd in regissören Gisli Örn Gardarsson från Vesturport, Reykjavik.
- Regissören Jan Karlsson bjöd in Bodil Alling och Jens Birkholm från Gruppe 38 Århus.
- Scenografen Ulla Karlsson bjöd in Börkur Jonsson från Vesturport, Reykjavik, Island.
- Skådespelaren Lina Hognert bjöd in Paul Davis från Volcano Theatre Company i Storbritannien.

DANS (380 000 KR)

Koreografen Anna Ehnberg i det Umeåbaserade danskollektivet Nomo Daco fick ett projektbidrag på 100 000 kr 2012 som möjliggjorde research inför ett större dansprojekt 2014. Projektet ”Mirrors” genomfördes vintern 2012 i samarbete med arkitekt högskolan i Umeå och i Istanbul.

Dansaren Carolina Bäckman, också hon verksam inom Nomo Daco, fick ett projektbidrag på 150 000 kr för fortsatt genomförande av föreställningen ”Staden”, en utveckling av ”Mirrors” med sikte på Umeå 2014. Genom ett bidrag för internationellt kulturutbyte på 50 000 kr från Konstnärsnämndens internationella dansprogram – KID fick koreografen Tove Skeidsvoll möjlighet att bjuda in dansare och koreografer från Vietnam och Frankrike att delta i projektet som ledde fram till annorlunda dansföreställning i installationsform där lokala och utländska danskonstnärer möttes med spridda uttryck. Föreställningen hade premiär på området Konstnärligt Campus och det nya Sliperiet i september 2014. I oktober presenterades sedan delprojektet Småstad under Skapande Skola-Biennalen i Skellefteå.

Performancekonstnären Johannes Blomqvist beviljades ett projektbidrag på 80 000 kr för Sharing Waters. Den 5 oktober genomfördes en 12 timmar lång performance där publiken/deltagarna blev upphämtade med minibuss vid sina hem och förda till Norrfjärden och Holmön. Denna performance utforskade ekologiska, sociala och politiska relationer genom personliga möten i ett symboliskt och praktiskt utbyte mellan Stilla havet och Östersjön.

FILM (320 000 KR)

Filmaren Oskar Östergren, Tärnaby, fick ett projektbidrag, 150 000 kr, för att göra en dokumentärfilm om huvudnumret av invigningen av Umeå 2014, en ren-rajd med 2 000 renar som passerade genom staden.

Oskar Östergren fick även ett projektbidrag på 70 000 kr för att skapa filmerna om de 8 samiska årstiderna som delade in programåret. Filmerna visades på Kulturhuvudstadsårets webbsida och i andra sammanhang för att uppmärksamma året.

Dokumentärfilmaren Håkan Berthas fick ett projektbidrag på 100 000 kr för att skildra musik- och kulturscenen Verket i Umeå, en central plats för många ungas musikskapande, och vad som hände under deras kamp för en ny lokal när Verket stängdes inför kulturhuvudstadsåret. Filmen visades i olika sammanhang bl. a. UEFF (Umeå Europeiska Filmfestival).

KOSTNADER

Sammanlagt uppskattas Konstnärsnämndens satsning med direkt koppling till Umeå kulturhuvudstad ha kostat 2 526 000 kr under 2012-2014.

Ändamål	Kr
Stipendier och bidrag inkl. internationella samverkansprojekt	2 381 000
Omkostnader. (Annonsering, personal, resor)	145 000
Totalt	2 526 000

Kostnaderna specificeras i bilaga

SAMMANFATTANDE BEDÖMNING

Projektets sammankomster för de samverkande myndigheterna och för intressenterna från de nordliga regionernas kulturliv betydde mycket för det fortsatta arbetet. De kanske inte alltid ledde till att frågor kring genomförande och finansiering löstes, men många fick nyttig kunskap om strukturer och sammanhang. I andra fall ledde det till att vägar öppnades för samverkan eller bidrag. Mycket av det som genomfördes under året hade säkert inte kunnat ske utan en väv av stöd från olika instanser.

För de samverkande myndigheterna har året betytt fördjupade kontakter och kunskaper om varandras uppgifter. Antagligen är detta en tillgång även efter 2014.

Konstnärsnämnden har hittat former för att genomföra samverkansuppdraget som bidragit till en hög konstnärlig kvalitet, mångfald av både konstnärliga uttryck och tematik med utgångspunkt i regionala aktörers behov och nätverk. Konstnärsnämndens roll har i många stycken varit att möjliggöra projekt som initierats i miljön. Ett viktigt bidrag har varit de internationella inslagen i konstnärernas eller institutionernas projekt. De har smidigt kunnat mötas med dels individuella bidrag direkt till konstnärerna eller inom ramen för internationella samverkansprojekt till organisationer.

Alla projekt som genomfördes inom året är inte redovisade ännu. Nämndens intryck hittills är att konstnärerna varit mycket nöjda med resultatet av sina arbeten och deras presentation. Många projekt och utbyten kommer att leda vidare till nya samarbeten och därmed bidra till att kulturhuvudstadsåret blir den hållbara satsning som avsågs.

Ann Larsson
Direktör

Konstnärsnämndens stöd till Umeå kulturhuvudstad 2014

Bilaga till återrapportering

Dnr KN 2013/5339

Stipendier och bidrag

Bild och form	Mottagare	Typ av bidrag	ev projektnamn	Belopp	Beslutsår
	Helena Wikström	Projektbidrag	Inconsistent Ground	228 000	2013
	Galleriet Verkligheten ¹	Dynamostipendium		150 000	2013
	Gerd Aurell	Projektbidrag	Survival Kit	460 000	2014
				S:a 838 000	
Musik	My Eklund	Projektbidrag	Little	30 000	2012
	Petter Berndalen	Projektbidrag	Umeå meets Umeå	70 000	2012
	Mikael Forsman	Projektbidrag	Eden Mellan seklerna	170 000	2012
	Emil Svanängen	Studio Acusticum i Piteå, Ett nationellt residens		100 000	2012
				S:a 370 000	
Teater	Olof Wretling	Projektbidrag	På rätt sida om Okej	100 000	2012
	Tobias Morin	Internationellt kulturutbyte	Inbjudan av Gisli ÖrnGardarsson	9 000	2012
	Jan Karlsson	Internationellt kulturutbyte	Inbjudan av Bodil Alling och Jens Birkholm	15 000	2012
	Ulla Karlsson	Internationellt kulturutbyte	Inbjudan av Börkur Jonsson	9 000	2012
	Lina Hognert	Internationellt kulturutbyte	Inbjudan av Paul Davis	15 000	2012
				S:a 148 000	
Dans	Johannes Blomkvist	Projektbidrag	Sharing Waters	80 000	2014
	Anna Ehnberg	Projektbidrag	Mirrors	100 000	2012
	Carolina Bäckman	Projektbidrag	Staden	150 000	2012
				S:a 330 000	
Film	Håkan Berthas	Projektbidrag	Verket –Lillebror ser dej	100 000	2014
	Oskar Östergren	Projektbidrag	Dokumentärfilm om renrajd under invigningen	150 000	2012
	Oskar Östergren	Projektbidrag	8 årstider - 8 filmer	70 000	2012
				S:a 320 000	
			Totalt	2 006 000	

¹ Stipendiet tilldelades 11 drivande konstnärer bakom galleriet.

Konstnärsnämndens stöd till Umeå kulturhuvudstad 2014

De internationella programmen

Bild och form

<i>Mottagare</i>	<i>Typ av bidrag</i>	<i>ev projektnamn</i>	<i>Belopp</i>	<i>Beslutsår</i>
Katarina Lundgren	Internationellt kulturutbyte	Survival Kit	25 000	2014
Fördubblat antal utländska konstnärer i residens i Umeå under 2014. Stipendiekostnad exkl. resor			90 000	2013
			S:a 115 000	

Musik	Norrlandsoperan AB	Internationellt samverkansprojekt	Umeå Jazzfestival	30 000	2013
	Norrlandsoperan AB	Internationellt samverkansprojekt	Madefestivalen	60 000	2014
	Umeå Folkmusikförening	Internationellt samverkansprojekt	Umefolk	60 000	2014
	Umeå Kulturförening Humlan	Internationellt samverkansprojekt	Umeå Open	60 000	2014
			S:a 210 000		

Dans	Tove Skeidsvoll	Internationellt kulturutbyte	Projektet STADEN med kompaniet NOMO DACO.	50 000	2013
				S:a 50 000	
				Totalt 375 000	

Uppskattning av omkostnader för Konstnärsnämndens arbete med Umeå 2014

Annonsering	30 000	
Personal	90 000	300 tim à 300 kr
Resor	25 000	
Totalt	145 000	